

Unesco är FN:s organisation för samarbete mellan 195 medlemsländer inom utbildning, vetenskap, kultur och kommunikation. Unesco instiftades 1945 och arbetar för fred och säkerhet, ökad respekt för rättvisa, mänskliga rättigheter och frihet för alla. Sverige blev medlem 1950. Unesco bygger nätverk genom att utarbeta gemensamma regler (som t ex konventioner) bland annat. Många svenskar deltar i Unescos olika nätverk.

Svenska Unescorådet ger råd till regeringen om Unescos verksamhet och informerar i Sverige om Unesco. Unescorådet består av tolv ledamöter och rådets kansli finns på Regeringskansliet (utbildningsdepartementet).

unesco.se

Svenska Unescorådet
Swedish National
Commission for UNESCO

Unescos arbete för yttrande- och pressfrihet

Främjande av mänskliga rättigheter, inklusive yttrandefrihet och pressfrihet, är en av Unescos viktigaste uppgifter. Unesco är också det enda FN-organ med ett konstitutionellt mandat att främja yttrande- och pressfriheten – uttryckt som ”det fria flödet av idéer i ord och bild”.

United Nations
Educational, Scientific and
Cultural Organization

unesco.se

Svenska Unescorådet
Swedish National
Commission for UNESCO

Arbetet växer fram

1991 tog Unesco initiativ till det som från 1993 benämns *World Press Freedom Day* och utdelandet av *Guillermo Cano World Press Freedom Prize*.

1997 antog generalkonferensen (Unescos högsta beslutande organ) en resolution som fördömde våld mot journalister och uppmanade medlemsländerna att förhindra, utreda och bestraffa brott mot journalister. Unescos generaldirektör fördömer sedan dess varje enskilt mord på en journalist.

Unescos *International Programme for the Development of Communication (IPDC)* har en central roll i arbetet med att stärka pressfrihet, journalisters säkerhet och medieutveckling, framförallt på det södra halvklotet. Detta görs bland annat genom projektstöd till utbildningar i säkerhetsfrågor och publicering av riktlinjer och rapporter.

2008 presenterade Unesco en första rapport om journalisters säkerhet: *The Safety of Journalists and the Danger of Impunity*. Den rapport som följde år 2010 fokuserade på det faktum att majoriteten av dödsoffer inte är krigskorrespondenter, utan lokala journalister som följer lokala frågor.

På svenskt initiativ pågår inom Unesco nu ett arbete med att ta fram en bredare rapport, som ska ge en mer komplett bild av situationen i olika länder och regioner avseende pressfrihet, informationsfrihet och medieutveckling. Den första utgåvan av rapporten *World Trends in the State of Freedom of Expression and Media Development* presenteras vid Unescos generalkonferens i november 2013.

Journalisters säkerhet och den gemensamma FN-planen

Stärkandet av journalisters säkerhet är en central del i arbetet med yttrande- och pressfrihet. I september 2011 bjöd Unesco in till ett s k UN Inter Agency-möte för att formulera en gemensam handlingsplan. Syftet var att mobilisera hela FN-familjen, dess medlemsstater, regionala organ för mänskliga rättigheter och icke-statliga organisationer att samarbeta för att främja en säkrare miljö för journalister. Mötet resulterade i *UN Plan of Action on the Safety of Journalists and the Issue of Impunity*.

Ett år senare, vid ett möte i Wien, tog samma aktörer fram en strategi för planens genomförande, med konkreta, tidsbundna och mätbara åtgärder. Fyra länder (Sydsudan, Irak, Nepal och Pakistan) valdes ut att vara testpiloter i den nationella implementeringen.

Pressfrihetsdagen

Den 3 maj 1993 proklamerades *World Press Freedom Day* i FN: s generalförsamling efter en rekommendation som antogs vid Unescos generalkonferens år 1991.

Manifestationen äger rum på årsdagen av antagandet av *Windhoek-deklarationen*. Dagen ska påminna regeringar om deras skyldighet att upprätthålla yttrandefriheten, i enlighet med artikel 19 i FN:s deklaration om de mänskliga rättigheterna.

Unesco högtidlighåller varje år pressfrihetsdagen med ett internationellt symposium - i år i Costa Rica. I samband med firandet sker utdelning av Unescos *Guillermo Cano World Press Freedom Prize* till en person eller organisation som anses ha gjort en viktig insats för pressfriheten i världen. Årets pris går till den fängslade etiopiska journalisten Reeyot Alemu. Dagen firas också med en mängd nationella evenemang över hela världen.

Frihet på internet

Unescos mandat att främja press- och yttrandefrihet inkluderar också frihet på nätet. Organisationen deltar i pågående multi-stakeholder-forum, såsom *World Summit on the Information Society (WSIS)* och *Internet Governance Forum (IGF)*.

Unesco tar också fram normativa riktlinjer, såsom *Freedom of Connection – Freedom of Expression*, en rapport som visar på ett ökande antalet nationella regelverk för internet, och *Internet Privacy and Freedom of Expression*, en kartläggning av internet-policies och regelverk i världen. I rapporterna ges också rekommendationer till medlemsländerna.

Sveriges arbete med yttrandefrihet i Unesco

För Sverige är främjandet av yttrandefrihet en prioriterad fråga. Särskild tyngd läggs vid insatser för att stärka friheten på internet, förbättra säkerheten för journalister och öka tillgången till information för alla. Unesco är en viktig arena i detta arbete och Sverige verkar för att stärka organisationens roll och inflytande ytterligare på detta område.

För närvarande drivs två större svenskstödda projekt av Unesco, med fokus på yttrande- och pressfrihet. Ett projekt handlar om utveckling av lokal radio i Afrika, med insatser för att stärka journalisters kapacitet att förmedla nyheter och information utifrån lokalbefolkningen villkor och behov, genom användning av ny mediateknik.

Det andra projektet stödjer Unescos insatser för ökad yttrande- och pressfrihet, informationsfrihet och kapacitetsbyggande i Nordafrika och Sydsudan.